

*Маллакурбанова О.А.
Линенко А.В.*

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Анотація. На сучасному етапі розвитку економіки країни питання інвестиційного кредитування є досить актуальним. У роботі проведений аналіз банківського інвестиційного кредитування, виділені основні його недоліки та запропоновані шляхи їх подолання.

Ключові слова: інвестиція, комерційний банк, інвестиційне кредитування, показники інвестування.

Вступ. На даному етапі розвитку економіки існує значна необхідність перерозподілу капіталу. Суб'єкти малого та середнього підприємництва все частіше стикаються з проблемою нестачі грошових коштів, необхідних для розвитку своєї діяльності. Інвестиційні кредити комерційних банків є одним із основних джерел подолання даної проблеми. Однак, для банків є більш прийнятним кредитування, а ніж інвестиційна діяльність.

У наукових дослідженнях [1] та публікаціях [2 - 5], присвячених банківській проблематиці, основний акцент зміщується на вирішення проблеми ліквідності роботи банків, першопричиною якої стала не лише світова фінансова криза, але й не достатньо зважена у минулому політика банків щодо узгодження активів та пасивів, тобто кредитно-інвестиційного та депозитного портфелів, за обсягами та термінами. Основна увага при цьому приділяється удосконаленню кредитної та депозитної політики банку, тоді як роль інвестиційних операцій у забезпеченні ліквідності та фінансової стійкості роботи банку розглядається недостатньо повно.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз і оцінка показників інвестиційного кредитування комерційних банків України, а також формування пропозицій щодо вирішення існуючої проблеми.

Результати. Інвестиційні кредити — це кредити, які надаються для технічного переоснащення підприємств, придбання обладнання, устаткування, на реконструкцію, будівництво та для реалізації інших інвестиційних проектів.

Інвестиційні кредити можуть передбачати фінансування капіталовкладень та нормативного обігового капіталу. У цьому випадку позика розподіляється на дві частини з визначенням конкретних умов надання і повернення позикових коштів по кожному з цих напрямів [6].

Для інвестиційних кредитів термін кредитування залежить від терміну окупності інвестиційного проекту. Умови та терміни погашення інвестиційних кредитів встановлюються на підставі розрахунків поданих, позичальником у бізнес-плані, перевіреному і узгодженому з банком.

Важливим принципом належності кредитів до інвестиційних є те, що вони спрямовані не на задоволення поточних потреб або на придбання уже створеної вартості, а на забезпечення подальшого збільшення вартості за рахунок будівництва, реконструкції, модернізації, тобто створення нових потужностей сфери виробництва та обігу. До інвестиційного кредитування не можуть належати кредити, спрямовані на фінансування тимчасових потреб підприємств у обігових коштах [4].

Суттєвою особливістю інвестиційного кредитування є те, що право на об'єкт інвестування закріплене за позичальником і після реалізації інвестиційного проекту і розрахунку з банком-кредитором банк не вправі заявляти про право на цей об'єкт як на

свою власність. Однак якщо об'єкт, що інвестується, є предметом застави (або іншою формою забезпечення банківського кредиту), то право власності може перейти до банку за невиконання позичальником розрахунків за договором. Якщо в заставу передано інше майно, то за некредитоспроможності позичальника стягнення буде накладено саме на нього, а не на об'єкт інвестування. При цьому останній тільки за банкрутства підприємства може перейти до кредитора у складі майна, спрямованого на погашення заборгованості перед банком або іншими кредиторами. Необхідно зазначити, що збереження права власності на об'єкт інвестування, що фінансується шляхом кредитування, є важливою перевагою для підприємців [5].

У таблиці 1 представлена динаміка пропозиції інвестиційних кредитів комерційними банками України 2007 — 2011 рр.

Таблиця 1.

Кредити в інвестиційну діяльність України з 2007р. по 2010 р., млн грн.

Кредити в інвестиційну діяльність, млн. грн				
Період	усього	у тому числі за строками		
		до 1 року	від 1 року до 5 років	більше 5 років
2007	32 587	2 290	21 211	9 085
2008	66 263	4 096	41 409	20 757
2009	70 786	5 461	40 687	24 638
2010	71 643	7 421	34 403	29 819
2011	10 318	6 993	38 948	35 043

*складено на основі статистичних даних Національного банку України [7]

З даних таблиці 1 видно, що пропозиція кредитів на інвестиційну діяльність за останні п'ять років характеризувалася значною нестабільністю і нерівномірним розподілом. Найбільшим попитом користуються середньострокові кредити. В свою чергу, короткострокові кредити, не є популярними серед клієнтів, що не є дивним, адже зазвичай отримання доходу від інвестиційного проекту перевищує термін одного року.

Для більш детального аналізу зобразимо динаміку кредитів в інвестиційну діяльність за 2007 — 2011 роки на графіку (рис. 1):

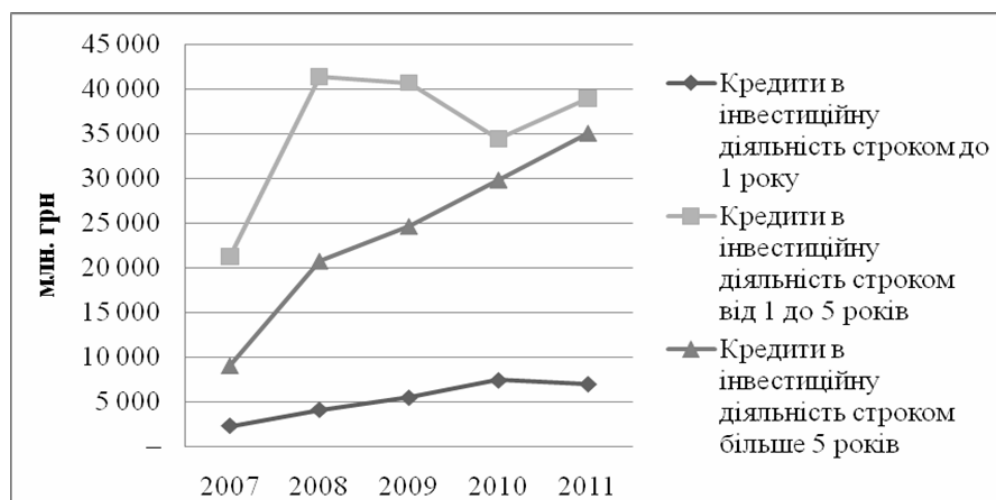

Рис. 1. Динаміка кредитування інвестиційної діяльності за 2007 — 2011 рр. [7]

До 2008 року спостерігається стрімке зростання кредитування інвестиційних проектів. З 2008 року середньострокове кредитування іде на спад, і до кінця 2011 року залишається на тому ж рівні.

Коротко- і довгострокове кредитування з 2008 року має повільну, але чітку тенденцію до зростання.

Порівняємо структуру кредитування інвестиційної діяльності на кінець 2007р. і на кінець 2011р. Нижче поданий рис. 2, який ілюструє структуру інвестиційних кредитів у 2007 році:

Рис. 2. Структура кредитів в інвестиційну діяльність на кінець 2007 р. [7]

Структура кредитування інвестиційної діяльності на кінець 2007 року виглядає наступним чином: основну частку займають середньострокові кредити — 65 %, довгострокові — 28 %. Короткострокові кредити в загальній структурі займають лише 7 %.

В 2011 році дана ситуація дещо змінилась, і на кінець поточного року структура кредитування інвестиційної діяльності виглядала наступним чином (рис.3):

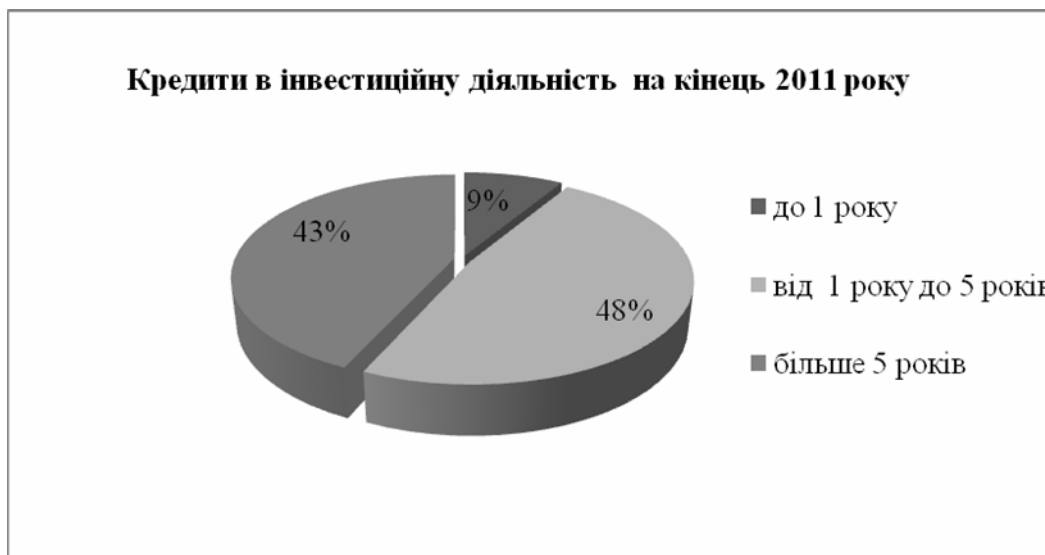

Рис. 3. Структура кредитування інвестиційної діяльності в 2011 р. [7]

В 2011 році, у порівнянні 2007 роком, значно зменшилось довгострокове кредитування інвестиційної діяльності — на 8 %, і становило 57 % від загальної структури. Середньострокове кредитування зросло на 7 % і становило 35 %.

Короткострокове кредитування майже не змінилось — 8 % від загальної структури кредитів в інвестиційну діяльність.

Кредитування в інвестиційну діяльність підпорядковується об'єктивним економічним законам. При загальному зростанні економіки в 2007 — 2008 році спостерігалось стрімке зростання показників кредитування, на початок кризи, починається уповільнення темпів кредитування.

Для розкриття повної картини сучасного інвестиційного кредитування є доцільним порівняти його з однієї із головних активних операцій комерційного банку — кредитування поточної діяльності підприємств.

Банківський у поточну діяльність — це кредит, який надають банки юридичним особам переважно для вирішення таких завдань:

збільшення основного та оборотного капіталу об'єктів господарювання;
тимчасове нагромадження запасів товарно-матеріальних цінностей, готової продукції, товарів [8].

Нижче, на рис. 4 зображена порівняльна діаграма кредитування інвестиційної та поточної діяльності:

Рис. 4. Порівняльна діаграма кредитних операцій банків України. [7]

Аналізуючи дані рис. 4, чітко видно, що банки віддають перевагу кредитуванню поточної діяльності підприємств, а ніж інвестиційної.

Причиною такої ситуації можуть бути наступні фактори:

- рівень ціни інвестиційного кредиту перевищує його фінансову віддачу;
- обмеження фінансових можливостей комерційних банків вимогами обов'язкового резервування Національним банком України;
- кредитні операції мають вищу дохідність, ніж інвестиційні;
- при здійсненні інвестиційних операцій ризик неповернення вкладених коштів вищий, ніж при кредитуванні;
- відсутність у банку «довгих» грошей для здійснення довгострокових інвестицій.

Висновки. Для забезпечення ефективного механізму інвестування банками повинна бути заведена система гарантій, яка покликана забезпечувати умови для досягнення кінцевих цілей фінансування, задаючи параметри його окремим ланкам. Вона повинна передбачати не лише формування страхових резервних фондів на покриття кредитних ризиків, фонду гарантування вкладів населення, інших страхових фондів, які вже нині стають вагомим фактором зміцнення довіри до вітчизняної банківської системи та інших інвестиційних інститутів.

На даному етапі економічного розвитку країни існує значна необхідність в підтримці бізнесу. Однак, для банків є більш прийнятним кредитування в поточну діяльність, а ніж в інвестиційну.

Для того, щоб збільшити пропозицію кредитів в інвестиційну діяльність необхідно провести такі заходи:

- розроблення ефективної інвестиційної стратегії;
- застосування теорії портфельного інвестування;
- застосування системного підходу щодо управління ризиками за активними та пасивними операціями банків.

Отже, тенденції, які намілились сьогодні в інвестиційній банківській діяльності, вимагають розробки нових інноваційних підходів до її фінансування, що мають відповідати стратегічним цілям та економічним можливостям України. Водночас зазначені тенденції є показником прогресу, але рано говорити про повне вирішення проблем, пов'язаних із банківськими інвестиціями.

Література

1. Комарницька Р.Г. Інвестиційна діяльність комерційних банків : автореф. дис. [на здобуття наук. ступеня к.е.н.] / Р. Г. Комарницька. Терноп. акад. нар. госп-ва, 2003. — 19 с.
2. Паласевич М. Б., Слюсарчик К. М. Інвестиційна політика банків : Умови та чинники розвитку / М. Б. Паласевич // Науковий вісник НЛТУ України. — 2008. — № 18. — С. 235 — 239.
3. Руденко М.О. Аналіз діяльності банків України у сфері фінансових інвестицій / М. О. Руденко // Регіональна економіка. — 2008. — № 4. — С. 119 — 124.
4. Вон-Романов_Кріспін О.О. Вдосконалення процесів планування інвестиційної діяльності банку / О. О. Вон-Романов_Кріспін // Регіональна економіка. — 2009. — №2. — С. 126 — 132.
5. Криклій А.С. Сучасний стан та особливості діяльності вітчизняних банків в інвестиційній сфері / А.С. Криклій, В. А. Криклій // Економіка та держава. — 2008. — №6. — С. 6—9.
6. Леонов С. В. Інвестиційний потенціал банківської системи: методологія формування та використання: автореф. дис. [на здобуття наук. ступ. докт. економ. наук] / С. В. Леонов. — Суми: Українська академія банківської справи НБУ, 2010. — 32 с.
7. Кредити, надані депозитним корпораціям [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57897
8. Міщенко В. І., Слав'янська Н. Г., Коренева О. Г. Банківські операції : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренева О.Г. — К.: Знання, 2007. — 796 с.

Summary. The problems of investment credits are rather actual at the modern stage of Ukrainian's economy development. The analysis of bank's investment credits was held, their main disadvantages were highlighted and the ways of their overcoming were offered.

Key words: investment, commercial bank, investment credit, investment indexes.